

Stichting info@natuurenmilieu.nl Hamburgerstraat 28a
Natuur en Milieu www.natuurenmilieu.nl Bank 13.19.62.035
Postbus 1578 T. +31 (0)30 233 1328 Giro 51880
3500 BN Utrecht NL F. +31 (0)30 233 1311 KvK Utrecht 41192228

Natuur
en
Milieu

Aan de leden van de vaste Commissie voor
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Utrecht, 15 oktober 2007
ons kenmerk JD/jk/07.021
contactpersoon Jan Dirx
onderwerp EU Milieuraad 30 oktober 2007

Geachte dames en heren,

Op donderdag 18 oktober a.s. hebt u een algemeen overleg met minister Cramer over de agenda van de Milieuraad van 30 oktober 2007. Ten behoeve van dit algemeen overleg brengen wij graag een aantal punten onder uw aandacht, die vanuit diverse milieu-organisaties zijn ingebracht, deze keer met name door Greenpeace, Stichting De Noordzee, WECF, WISE en Stichting Natuur en Milieu.

Klimaat

Begin december zullen in Bali de wereldwijde onderhandelingen plaatsvinden over het vervolg van het Kyoto-protocol. In Europa worden nu de voorbereidingen getroffen voor de Europese inzet, o.a. tijdens de Milieuraad van 30 oktober a.s.

Wij zijn verheugd over de ontwikkeling van de grote lijnen van het standpunt dat de Europese Unie zal innemen voor het vervolg op het Kyoto Protocol. Gezien de urgentie van het klimaatprobleem, is de voortrekkersrol van de Europese Unie cruciaal. De wereld heeft een helder signaal nodig dat wij bereid zijn onze verantwoordelijkheid te nemen en daadwerkelijk werk te maken van de aanpak van het klimaatprobleem. Goed voorbeeld doet goed volgen.

Het is van het uiterste belang dat in Bali de voortgang van de onderhandelingen voorop staat, en dat de onderhandelingen niet onnodig vertraagd worden door de verbredingsdiscussie, dat wil zeggen de vraag of de VS al dan niet meedoet.

We verzoeken u daarom óók met klem het jaar 2009 vast te houden als de einddatum waarop de onderhandelingen afgerond dienen te zijn. Dit is de enige manier om te verzekeren dat er geen gat valt tussen de periode die het Kyoto Protocol beslaat en het volgende tijdsvak (Kopenhagen Protocol). In het onderhandelingsmandaat dat in Bali wordt vastgesteld moet deze einddatum dus worden opgenomen.

CDM

Daarnaast willen wij u er op wijzen, dat de reductiedoelstelling van minstens 30% minder CO₂ in 2020 (t.o.v. 1990) een sterke wetenschappelijke basis heeft. Dat is wat de ontwikkelde landen moeten halen om onder de grens van 2 graden temperatuurstijging wereldwijd te blijven.

Daarbij vragen wij u het opnemen van CO₂ afvang en opslag (Carbon Capture and Storage - CCS) in het Clean Development Mechanism (CDM) af te wijzen. In het CDM is afgesproken alleen projecten op te nemen die bijdragen aan duurzame ontwikkeling. Een "end of pipe"

techniek als CCS draagt niet bij aan een schone, efficiënte energiehuishouding in ontwikkelingslanden, maar versterkt de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Het afwentelen van onze ecologische schuld door hén op te laten draaien voor de gevolgen van een onzekere en commercieel niet rendabele techniek, waarvan de veiligheidsaspecten nog onvoldoende onderzocht zijn past daar pertinent niet in.

Tevens is het van belang dat het CDM mechanisme wordt herzien en hervormd, zodat het beter aan zijn doelstellingen - milieueffectiviteit en ontwikkelingsdoelen - voldoet

Kernenergie

Kernenergie is ook in de ogen van ECN onder andere vanwege problemen rond kernafval, veiligheid en proliferatie géén duurzame energiebron. Het wordt daarom terecht in het huidige Kyoto Protocol niet genoemd als energiedrager die steun verdient via bijvoorbeeld flexibele mechanismen. Dit mag ook in een vervolgverdrag niet gebeuren. Vanwege de hoge kosten en bijkomende risico's blokkeert verdere groei van het aandeel kernenergie de ontwikkeling van schone energiebronnen.

Ontbossing

Er zijn wél aanvullende financieringsmechanismen nodig om ontbossing tegen te gaan. Ontbossing veroorzaakt ongeveer 20% van de mondiale uitstoot van broeikasgassen, en is met name een belangrijke factor in ontwikkelingslanden die verder een relatief lage uitstoot hebben .

Een dergelijk bindend financieringsmechanisme zou aan een aantal eisen moeten voldoen.

- De RED-credits (Reducing Emissions from Deforestation) mogen niet verhandeld worden binnen het huidige emissie -handelsstelsel. Dit om te voorkomen dat geïndustrialiseerde landen hun vervuiling kunnen compenseren met het behoud van bossen elders.
- Het is tevens belangrijk verplaatsing van ontbossing binnen een land te voorkomen. Dat kan alleen gewaarborgd kan worden door een nationale aanpak, in plaats van een financiering op projectbasis.
- De lokale bevolking moet volledig betrokken worden in het proces, om te voorkomen dat hun land- en gebruiksrechten geschonden worden.
- Tenslotte dient er een onafhankelijk monitoring en verificatie systeem te zijn, dat de bovenstaande randvoorwaarden veilig stelt.

Bunkerfuels

Wij vragen u tevens erop toe te zien dat de bunkerfuels van luchtvaart en zeescheepvaart dit keer wél opgenomen worden in de taakstellingen zoals die door de UNFCCC worden vastgesteld. Terwijl de emissies door luchtvaart en zeescheepvaart enorm gegroeid zijn, hebben de discussies over instrumentarium en taakstellingen voor deze sectoren in respectievelijk ICAO en IMO nog niets opgeleverd.

Waterschaarste en droogte

Droogte is een gevolg van natuurlijke processen of van menselijke invloeden op het klimaat, maar is in beide gevallen moeilijk direct te beïnvloeden. Waterschaarste is een probleem van vraag en aanbod. Tekorten zijn het gevolg van te veel vraag of van mismanagement bij de voorziening van water. Waterschaarste is te beïnvloeden door minder water te gebruiken en door efficiënter watergebruik. De gevolgen van droogte kunnen de problemen met waterschaarste verergeren. Er zijn echter volop mogelijkheden zijn om waterschaarste aan te pakken, bijvoorbeeld door verkwisting tegen te gaan, het gebruik van waterbesparende apparaten, efficiënter transport en betere verdeling van water en door geen excessief water vragende teelten toe te staan.

De EU heeft ook diverse mogelijkheden om waterschaarste te voorkomen of te verminderen, onder andere via:

- de Europese Kaderrichtlijn Water wat betreft het volledig in rekening brengen van watergebruik en de kosten van alle waterdiensten (zie art 9 KRW over kostenterugwinning voor waterdiensten);
- de komende herziening van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid, de zgn. Health Check, wat betreft het terugdringen i.c. aan scherpe voorwaarden verbinden van subsidies aan de landbouw;
- het vaststellen van normen voor huishoudelijk gebruik en in gebouwen, bijv. voor het watergebruik door apparaten en sanitaire voorzieningen (denk aan het toekennen van waterlabels vergelijkbaar met energielabels).

Voor het omgaan met waterschaarste zijn geen nieuwe EU-richtlijnen nodig. Voor een gezamenlijke aanpak leggen wij de nadruk op bestaande EU-regelgeving en de mogelijkheden van nationaal beleid. Hiervoor is het noodzakelijk dat:

- de lidstaten aan de Europese Kaderrichtlijn water een centrale rol toekennen voor het op de juiste wijze aansturen van problemen met waterschaarste;
- actie wordt ondernomen om normen voor watergebruikende apparaten en voor watergebruik in gebouwen op te stellen c.q. te legaliseren;
- het Gemeenschappelijk landbouwbeleid de juiste prikkels toedient voor waterbesparing in de landbouw.

EU Duurzaamheidsstrategie

De Europese Strategie voor duurzame ontwikkeling (de SDS) bevat een aantal belangrijke doelstellingen. De implementatie van doelen en acties uit de strategie verloopt echter op diverse punten nogal traag, zowel bij de Commissie als in de lidstaten. Het zou dan ook goed zijn als de Raad bij de voortgangsrapportage aandringt op extra inspanningen om de gemaakte afspraken tijdig na te komen en aan te scherpen, onder meer op de volgende punten:

- Herinner alle Raadsformaties aan de verplichting om op hun gebied de implementatie van de SDS te controleren.
- De lidstaten verplichten zich tot meer inspanningen voor het efficiënter en duurzamer gebruik van natuurlijke hulpbronnen en ondersteunen het voorstel van het Europees Parlement om in 2030 te komen tot een factor 4 besparing op niet-hernieuwbare primaire grondstoffen. Dit kan ook goed aansluiten bij het op te stellen Actieplan duurzame productie en consumptie.
- Neem een gezamenlijk initiatief om tot EU brede afstemming inzake vergroening van belastingen te komen, via de zogenaamde 'Open Method of Coordination'.
- Maak in 2008 een daadwerkelijk begin met het hervormen van milieuschadelijke subsidies (een al jaren beloofde maar steeds vertraagde actie).
- Verminder de vraag naar transport en bewerkstellig een verschuiving naar milieuvriendelijker vervoerwijzen.
- Zorg voor een goede en vlotte uitvoering van Natura 2000.
- Pas duurzaamheidscriteria toe bij energie uit biomassa.
- Neem duurzame landbouw en visserij ook op in nationale duurzaamheidsstrategieën.
- Alle lidstaten verplichten zich tot het 100% groen maken van overheidsaankopen in 2010.

Herziening Brandstofkwaliteitsrichtlijn

In bijgaande brief aan de minister van VROM over de herziening van de Brandstofkwaliteitsrichtlijn ondersteunt Natuur en Milieu de in Artikel 7a van het wijzigingsvoorstel opgenomen aanpak om de CO₂-uitstoot als gevolg van het gebruik van transportbrandstoffen te beperken. De aanstaande Milieuraad is dé gelegenheid om de

discussie hierover de goede kant op te laten gaan. Natuur en Milieu heeft in dit verband de volgende verzoeken voor de inzet van minister Cramer:

- Sterke politieke steun voor Artikel 7a van de Brandstofkwaliteitsrichtlijn.
- Snelle ontwikkeling van een volledige 'carbon calculator tool', waarin de volledige levenscyclus van elke soort brandstof opgenomen wordt, en waarin ook CO₂-effecten van veranderingen in landgebruik opgenomen zijn.
- De carbon calculator tool wordt opgenomen in de co-decisie procedure van de Brandstofkwaliteitsrichtlijn.
- De overbodige volumedoelstelling voor biobrandstoffen in de Richtlijn Hernieuwbare Energie wordt geschrapt.
- Alleen biomassa met een positieve CO₂-balans van minstens 50% mag als biobrandstof gebruikt worden.
- De duurzaamheidscriteria voor de productie van biomassa dienen opgenomen te worden in de Brandstofkwaliteitsrichtlijn.

Een uitgebreide motivatie van deze verzoeken vindt u in bijgaande brief.

Kaderrichtlijn Mariene Strategie

Eind 2005 deed de Commissie het voorstel voor de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). Dit voorstel komt voort uit het in Europa breed gedragen besef dat het mariene milieu inmiddels in een verregaande staat van aftakeling verkeert. Deze richtlijn heeft als doel een kader te stellen voor de ontwikkeling van mariene strategieën die erop gericht zijn om uiterlijk in het jaar 2021 een goede milieutoestand van het mariene milieu te realiseren en de permanente bescherming en instandhouding van dat milieu te garanderen. Op 12 december a.s. is het aan het Europees Parlement om hierover in een tweede lezing te stemmen. Het is op dit moment onduidelijk hoe de co-decisieprocedure zich tijdens de komende onderhandelingen zal ontwikkelen maar de verwachting is, dat eind 2007 of begin 2008 de KRM een feit is.

Het Europees Parlement heeft tijdens de eerste lezing voorstellen gedaan om te voorkomen dat de KRM een lege huls wordt. De belangrijkste punten van die lezing zijn: duidelijke en bindende doelstellingen ('zullen behalen') in plaats van vage en niet bindende doelstellingen ('streven naar'); een EU-breed (joint) vast te stellen en gedetailleerd omschreven 'Goede Milieutoestand' (GES); en, gezien de snelle achteruitgang van het mariene milieu, 2017 als streefdatum. De Europese Ministerraad is in zijn standpunt van 23 juli 2007 echter op ramkoers gegaan en heeft onder meer de genoemde kernpunten van het Europees Parlement afgewezen. De slechte situatie waarin de Europese zeeën zich bevinden vraagt echter om ambitieuze maatregelen. Het is daarom vreemd om te constateren dat de houding van Nederland de ontwikkeling van een concrete, bindende en afdwingbare KRM juist ondermijnt.

De belangrijkste argumenten die Nederland gebruikt om geen resultaat maar slechts een inspanning te verplichten, zijn onjuist. Zo is de stelling van Nederland dat het een te beperkte jurisdictie heeft voor een sterke KRM onterecht, omdat Nederland op grond van het VN Zeerechtverdrag vergaande regelgevende bevoegdheden heeft om het mariene milieu van de territoriale zee en de daarbuiten gelegen Exclusieve Economische Zone (EEZ) te beschermen. Verder stelt Nederland dat invloeden van buiten zoals vervuilende niet-EU staten en de invloed van klimaatverandering het bereiken van een Goede Milieutoestand verhinderen. Binnen de KRM is echter voldoende ruimte om overmachtsituaties via uitzonderingsbepalingen als artikel 14 te regelen. Mochten de door Nederland gewenste uitzonderingen niet in artikel 14 staan, dan kan Nederland er voor pleiten om die daar alsnog in op te nemen.

Naast het loslaten van een resultaatsverplichting stelt de Europese Ministerraad dat lidstaten niet verplicht zijn om stappen te ondernemen als er geen significant risico is voor het milieu, of als het nemen van maatregelen disproportionele kosten met zich meebrengt. Hiermee geeft de Ministerraad aan alleen goedkope maatregelen te willen nemen om het mariene milieu te beschermen. Dit getuigt niet van een werkelijke ambitie om het mariene milieu te beschermen. Daarnaast staat dit uitgangspunt haaks op het eigen standpunt om bij potentiële risico's (hoe klein ook) het voorzorgsprincipe toe te passen. Nederland moet er daarom voor pleiten om alle verwijzingen naar 'disproportionele kosten' of 'significante risico's' uit het raadsvoorstel te verwijderen.

Stichting De Noordzee en Greenpeace vragen u dan ook minister Cramer te verzoeken zich in de komende onderhandelingen namens Nederland hard te maken voor een KRM met praktische betekenis, en daarbij namens Nederland de volgende standpunten in te nemen:

1. Doorslaggevend voor succes is dat in de KRM een gezamenlijke en gedetailleerde, in annexen omschreven, Goede Milieutoestand (GES) wordt opgenomen. Aan deze milieudoelstelling moeten in de KRM verbindende en afdwingbare verplichtingen ('zullen behalen') i.p.v. vage en niet bindende doelstellingen ('streven naar') worden verbonden.
2. Gezien de snelle achteruitgang van het mariene milieu dient een streefdatum van 2017 aangehouden te worden.
3. Verwijder uit het raadsvoorstel alle verwijzingen naar 'disproportionele kosten' of 'significante risico's'.
4. In de KRM moet een harde deadline worden opgenomen waarbinnen een coherent Europees netwerk van beschermde zeegebieden moet zijn gerealiseerd.

De Europese Mariene Strategie is een te belangrijke kans op herstel van de gezondheid en productiviteit van de zeeën om deze voorbij te laten gaan. Pas als Nederland zich voor deze punten sterk maakt voorkomt het dat de KRM niet meer wordt dan een lege huls.

Kaderrichtlijn duurzaam gebruik van bestrijdingsmiddelen en Verordening markttoelating gewasbeschermingsmiddelen

We zijn verontrust dat de thematische strategie duurzaam gebruik van pesticiden door de Landbouwraprad in plaats van de Milieuraad wordt behandeld. Het voornaamste doel van de strategie is immers de gezondheid van de mens en het milieu op lange termijn te beschermen. Daarom hopen wij dat milieuministers alsnog een actieve rol in de besluitvorming over de nieuwe wetgeving spelen.

Wetenschappelijk onderzoek van de laatste 20 jaar heeft op een duidelijke manier aangetoond dat bestrijdingsmiddelen die in Europa toegepast worden ernstige lange-termijn effecten hebben op de hersenenontwikkeling, het immuunsysteem en de reproductieve organen van de foetus. Daarom zijn sterke en effectieve maatregelen nodig om mensen, vooral toekomstige generaties, te beschermen tegen de gevolgen van bestrijdingsmiddelen op hun gezondheid.

Ten aanzien van de beide voorgestelde instrumenten hebben wij de volgende aanbevelingen voor de Nederlandse overheid:

Kaderrichtlijn:

- Steun het voorstel van het Europees Parlement om het gebruik van pesticiden 50 % over de komende 10 jaar te verminderen (uitgaand van de treatment frequency index voor elk land).
- Hierbij moeten ook kwalitatieve doelen geïntroduceerd worden voor de verhoging van het percentage land dat voor biologische landbouw gebruikt wordt.
- Verbod op vliegtuigbespuitingen.
- Systematische bevordering van geïntegreerde en biologische landbouw.
- Maak gebruik van een speciale belasting op het gebruik van bestrijdingsmiddelen.
- Aparte maatregelen voor de inzameling van oude pesticiden.

- Betrek maatschappelijke organisaties bij de formulering van nationale actieplannen

Verordening:

- Verbod op bestrijdingsmiddelen die persistent zijn, zich in het lichaam ophopen, giftig zijn (PBT), hormoonverstorend, neurotoxisch en/of immunotoxisch zijn.
- Pesticiden met de boven genoemde eigenschappen moeten worden vervangen door veiligere alternatieven.
- Het voorstel van den Europese Commissie om Europa in zones voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen in te delen moet worden afgewezen.
- Net zoals door het Europese Parlement voorgesteld moet er een sterk verband worden gelegd met de omzetting van de Kaderrichtlijn Water.
- Leg nadruk op de bevordering van het Integrated Pest Management (IPM) beginsel (geïntegreerde gewasbescherming).

Tot een nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Stichting Natuur en Milieu

Mirjam de Rijk
algemeen directeur

cc: minister Cramer

Bijlage: brief aan minister Cramer van 10 oktober 2007 over Richtlijn Brandstofkwaliteit